

УДК 343.98:343.62

DOI <https://doi.org/10.32782/cuj-2026-2-11>**Данилюк Сергій Вікторович**

аспірант кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0009-0005-0617-7290



КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕДИЧНОГО ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРАЦІВНИКА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ. 140 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

У статті розглянуто питання криміналістичної характеристики медичного та фармацевтичного працівника при розслідуванні кримінальних правопорушень, передбачених ст. 140 Кримінального кодексу України. Метою дослідження є вивчення типових особливостей та криміналістично значущих ознак медичних та фармацевтичних працівників, які притягались до кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 140 Кримінального кодексу України. Встановлено, що медичний працівник – це особа, яка має лікарську або медсестринську професійну кваліфікацію, провадить професійну діяльність із надання медичної допомоги та здійснює інші пов'язані з такою діяльністю заходи відповідно до законодавства, у тому числі як фізична особа-підприємець, яка має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики. Фармацевтичний працівник – це особа, яка має фармацевтичну професійну кваліфікацію, провадить професійну діяльність із надання фармацевтичної допомоги та здійснює інші пов'язані з такою діяльністю заходи відповідно до законодавства

У контексті розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником мають значення такі ознаки як вік, стать, місце мешкання, сімейний стан, коло спілкування, освіта, місце роботи, посада, досвід роботи, стан здоров'я, вміння та навички. Суттєвими ознаками особи правопорушника є відомості щодо освіти, кваліфікації, займаної посади та характеру обов'язків, які особа виконує відповідно до посадової інструкції або функціональних обов'язків.

Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником найчастіше вчиняється: 1) лікар акушер-гінеколог – 66,7 %; 2) лікар-хірург – 40 %; 3) лікар-анестезіолог – 23,3 %; 4) лікар-інфекціоніст – 6,7 %; 5) лікар-педіатр – 6,7 %; 6) лікар-травматолог – 6,7 %; 7) фельдшер – 6,7 %; 8) медична сестра – 6,7 %; 9) провідний науковий співробітник відділення реконструктивно-відновлювальної хірургії ЛОР-органів – 3,3 %; 10) лікар-уролог – 3,3 %; 11) лікар ультразвукової діагностики – 3,3 %; 12) лікар-нейрохірург – 3,3 %; 13) лікар-терапевт – 3,3 %; 14) старший науковий співробітник відділення анестезіології та інтенсивної терапії – 3,3 %.

Ключові слова: досудове розслідування, криміналістична характеристика, особа злочинця, медичний працівник, фармацевтичний працівник.

Danyliuk S. V. Forensic characteristics of a medical and pharmaceutical worker in the investigation of criminal offenses provided for by Article 140 of the Criminal Code of Ukraine

The article is devoted to the study of the forensic characteristics of a medical and pharmaceutical worker in the investigation of criminal offenses provided for in Article 140 of the Criminal Code of Ukraine.

The purpose of the study is to study the typical features and forensically significant signs of medical and pharmaceutical workers who were brought to criminal liability for committing criminal offenses provided for in Article 140 of the Criminal Code of Ukraine.

It is established that a medical worker is a person who has a medical or nursing professional qualification, carries out professional activities in the provision of medical care and carries out other activities related to such activities in accordance with the legislation, including as an individual entrepreneur who has a license to conduct

business activities in medical practice. A pharmaceutical worker is a person who has a pharmaceutical professional qualification, carries out professional activities in the provision of pharmaceutical care and carries out other measures related to such activities in accordance with the legislation

In the context of investigating the improper performance of professional duties by a medical or pharmaceutical worker, the following characteristics of the offender's personality are important: age, gender, place of residence, marital status, circle of friends, education, place of work, position, work experience, category, health status, skills and abilities. Essential characteristics of the offender's personality are information about education, qualifications, position held and the nature of the duties that the person performs in accordance with the job description or functional duties.

Improper performance of professional duties by a medical or pharmaceutical worker is most often committed by: 1) obstetrician-gynecologist - 66.7%; 2) surgeon - 40%; 3) anesthesiologist - 23.3%; 4) infectious disease physician - 6.7%; 5) pediatrician - 6.7%; 6) traumatologist - 6.7%; 7) paramedic - 6.7%; 8) nurse - 6.7%; 9) leading researcher of the department of reconstructive and restorative surgery of ENT organs - 3.3%; 10) urologist - 3.3%; 11) ultrasound diagnostics doctor - 3.3%; 12) neurosurgeon - 3.3%; 13) general practitioner - 3.3%; 14) senior researcher of the department of anesthesiology and intensive care - 3.3%.

Key words: *pre-trial investigation, forensic characteristics, identity of the criminal, medical professional, pharmaceutical professional.*

Вступ. Відповідно до Конституції України кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, а тому держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування [1]. Натомість з метою отримання громадянами якісних медичних послуг, недопущення надання медичного обслуговування низького рівня передбачено кримінальну відповідальність за неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником [2], що полягає у повному невиконанні чи неправильному, частковому або несвоєчасному виконанні професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником, які регламентовані нормативно-правовими актами України, положеннями медичної та фармацевтичної науки чи практики, якщо це спричинило тяжкі наслідки для потерпілого [3, с. 166].

Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником є кримінальним правопорушенням, що посягає на життя і здоров'я осіб, порушує визначений порядок надання медичної допомоги та призводить до тяжких наслідків у вигляді тілесних ушкоджень, ускладнень та тяжкості перебігу захворювань, а також смерті. Розслідування вказаних кримінальних правопорушень передбачає притягнення до кримінальної відповідальності спеціального суб'єкта – медичного або фармацевтичного працівника, шляхом встановлення причинного

зв'язку між діями та бездіяльністю медичного або фармацевтичного працівника та настанням тяжких наслідків для особи (пацієнта). Вказане зумовлює потребу у вивченні криміналістично значущих ознак та типових особливостей медичних та фармацевтичних працівників, які притягались до кримінальної відповідальності за вчинення вказаних кримінальних правопорушень.

Матеріали та методи. Дослідження ознак та особливостей особи правопорушника у криміналістичній характеристиці неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником проведено О.П. Шайтурою у дисертаційному дослідженні «Криміналістична характеристика неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником» (2013) [4] та Л.В. Омельчук, П.В. Цимбалом, Т.Я. Цимбал у монографії «Розслідування злочинів, пов'язаних із неналежним виконанням професійних обов'язків медичними працівниками: сучасний стан, проблеми та напрями удосконалення» (2015) [5]. Окремі питання неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником вивчалися Н.О. Гуторовою, Н.М. Колос, О.П. Кучинською, В.М. Пашковим, А.П. Солтисюк.

Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Зокрема, для визначення окремих понять застосовано формально-логічний

метод. Система ознак особи злочинця досліджена за допомогою структурно-функціонального та системно-структурного методів. Вивчення окремих досліджень та наукових положень здійснено за допомогою методів аналізу, синтезу та порівняння.

Метою дослідження є вивчення типових особливостей та криміналістично значущих ознак медичних та фармацевтичних працівників, які притягались до кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 140 Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Результати. Одним із ключових принципів діяльності закладів охорони здоров'я, зокрема медичних та фармакологічних працівників є недопущення завдання шкоди пацієнтові під час медичного обслуговування, однак неодинокими є випадки недбалого та несумлінного виконання вказаними особами своїх професійних обов'язків, що призвели до тяжких наслідків. Слід зауважити, що факти неналежного виконання професійних обов'язків мають системний характер. Аналіз практики розслідування кримінальних правопорушень свідчать про те, що за останні 5 років (з 2020 року по 2026 рік) обліковано 2927 кримінальних правопорушень за ст. 140 КК України [6].

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я приблизно кожен десятий пацієнт отримує травму в охороні здоров'я, і понад 3 мільйони смертей щорічно трапляються через небезпечну медичну допомогу, а поширеними побічними явищами, яких можна уникнути для пацієнта, є помилки при застосуванні ліків, небезпечні хірургічні процедури, інфекції, пов'язані з наданням медичної допомоги, діагностичні помилки, падіння пацієнтів та ін. [7]. Також, більше половини (53%) помилок при застосуванні ліків трапляються у випадках, коли ліки призначає медичний працівник [8].

Ф. Ойебодє робить висновок, що не більше одного з семи випадків настання несприятливих наслідків у сфері надання медичної допомоги стає підставою для ініціювання провадження щодо неналежного виконання медичним працівником професійних обов'язків. Водночас до факторів, які зумовлюють звернення пацієнтів до правоохоронних органів,

належать попередні конфліктні відносини з лікарем або медичним працівником, а також недостатнє інформування пацієнта про стан його здоров'я та перебіг лікування [9]. Зазвичай приводом звернення особи (або близьких родичів особи) до правоохоронних органів є настання тяжких наслідків у вигляді погіршення стану здоров'я, а також смерть.

Функції щодо лікування та реабілітації осіб, збереження їх життя та здоров'я, профілактики та діагностики захворювань покладено на заклади охорони здоров'я та реабілітаційні заклади, зокрема, лікарняні заклади, що здійснюють медичні та реабілітаційні функції, забезпечують медичне обслуговування. У сфері охорони здоров'я медичне обслуговування громадян забезпечується відповідними медичними працівниками, до яких належать лікарі, акушери, фельдшери, медичні сестри, наукові співробітники та медичний персонал, які мають відповідну медичну освіту та кваліфікацію.

В свою чергу, надання фармацевтичної допомоги забезпечується фармацевтичними працівниками аптек, зокрема при відпуску лікарського засобу, що включає продаж, інформування щодо застосування, просвіту і пропаганду здорового способу життя людини та надання інформації щодо лікарських засобів, у тому числі у межах забезпечення відповідального самолікування відповідно до протоколів фармацевтичного працівника [10].

Поняття медичного та фармацевтичного працівника закріплено у Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 року № 2801-ХІІ, згідно з яким медичний працівник – це особа, яка має лікарську або медсестринську професійну кваліфікацію, провадить професійну діяльність із надання медичної допомоги та здійснює інші пов'язані з такою діяльністю заходи відповідно до законодавства, у тому числі як фізична особа-підприємець, яка має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики [11]. З цього випливає, що медичні працівники забезпечують медичне обслуговування та надання медичної допомоги громадянам, що полягає у професійній діяльності, спрямованій на профілактику,

діагностику та лікування у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами [11]. Крім того, у своїй діяльності медичні працівники мають дотримуватись моральних принципів та етичних засад, а головною метою професійної діяльності лікаря є збереження та захист життя й здоров'я людини в пренатальному і постнатальному періоді, профілактика захворювань і відновлення здоров'я, а також зменшення страждань при невиліковних хворобах, при народженні і настанні смерті [12].

Відповідно, фармацевтичний працівник – це особа, яка має фармацевтичну професійну кваліфікацію, провадить професійну діяльність із надання фармацевтичної допомоги та здійснює інші пов'язані з такою діяльністю заходи відповідно до законодавства [11]. Статтею 82 Закону України «Про лікарські засоби» визначено, що фармацевтична практика здійснюється фармацевтичними працівниками суб'єктів господарювання (аптек), медичними працівниками закладів охорони здоров'я та їх відокремлених підрозділів (фельдшерських, фельдшерсько-акушерських пунктів, сільських, дільничних лікарень, амбулаторій, амбулаторій загальної практики – сімейної медицини), що розташовані в сільській місцевості, в якій відсутні аптечні заклади, або у разі, якщо заклади охорони здоров'я залучені до відповідних програм, зокрема, із забезпечення препаратами інсуліну, наркотичними засобами, іншими лікарськими засобами, за наявності ліцензії на роздрібну торгівлю лікарськими засобами, а також включає надання фармацевтичних послуг та фармацевтичної допомоги фармацевтичним працівником аптеки або її структурного підрозділу (закладу охорони здоров'я), у тому числі: 1) забезпечення належних результатів застосування лікарських засобів; 2) виготовлення (виробництво) лікарських засобів в умовах аптеки, включаючи реконституцію лікарських засобів; 3) відпуск лікарських засобів; 4) санітарно-просвітницьку діяльність та профілактику захворювань у межах фармацевтичної допомоги та фармацевтичних послуг; 5) надання інформації про лікарські засоби в межах, встановлених

законодавством [10]. Таким чином, фармацевтичні працівники забезпечують надання фармацевтичних послуг в межах нормативно-правових актів у сфері охорони здоров'я та протоколів фармацевта [13], затверджених Міністерством охорони здоров'я України, посадовими інструкціями або функціональними обов'язками, що полягає у відпуску лікарських засобів, їх виготовленні в умовах аптеки, консультуванні осіб, які звернулись за фармацевтичною допомогою щодо застосування лікарських засобів та їх властивостей при самолікуванні.

О.П. Шайтурою до суб'єктів кримінальних правопорушень, відповідальність за який передбачена ст. 140 КК України віднесено: медичні працівники лікарських спеціальностей (головний лікар, заступник головного лікаря з медичної частини, з лікувальної роботи, по хірургічній (терапевтичній) службі, завідувач відділенням, старший черговий лікар медичного закладу, лікар-ординатор, лікар-клінічний ординатор, лікар-стажер (але не лікар-інтерн або лікар-субординатор); середній медичний персонал (головна медична сестра, акушерка або заступник головного лікаря з медично-сестринської роботи, старша медична сестра відділення, старший фельдшер станції швидкої медичної допомоги, старший лаборант, медична сестра (палатна, маніпуляційного кабінету), фельдшер бригади швидкої медичної допомоги, фельдшер-лаборант або лаборант (клінічного, біохімічного, бактеріологічного та інших відділів), санітарний фельдшер); фармацевтичні працівники (завідувач і заступник завідувача аптеки, завідувач відділу аптечної бази, складу, клінічний, госпітальний провізор, провізор спеціаліст з клінічних досліджень, провізор-лаборант та інші) [4, с. 12].

Вивчення судово-слідчої практики, зокрема 50 судових вироків, у кримінальних провадженнях, розпочатих за ст. 140 КК України за період з січня 2016 року по квітень 2026 року свідчить про те, що неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником найчастіше вчиняється: 1) лікар акушер-гінеколог – 66,7 %; 2) лікар-хірург – 40 %; 3) лікар-анестезіолог – 23,3 %; 4) лікар-інфекціоніст – 6,7 %;

5) лікар-педіатр – 6,7 %; 6) лікар-травматолог – 6,7 %; 7) фельдшер – 6,7 %; 8) медична сестра – 6,7 %; 9) провідний науковий співробітник відділення реконструктивно-відновлювальної хірургії ЛОР-органів – 3,3 %; 10) лікар-уролог – 3,3 %; 11) лікар ультразвукової діагностики – 3,3 %; 12) лікар-нейрохірург – 3,3 %; 13) лікар-терапевт – 3,3 %; 14) старший науковий співробітник відділення анестезіології та інтенсивної терапії – 3,3 % [14].

Слід звернути увагу на те, що суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 140 КК України є медичний або фармацевтичний працівник, який має спеціальну освіту, відповідає єдиним кваліфікаційним вимогам і може займатися професійною медичною або фармацевтичною діяльністю [15, с. 605]. Тобто, такі особи у контексті кримінально-правової характеристики є спеціальними суб'єктами, які наділені певними обов'язками, досягли віку кримінальної відповідальності та є осудними. Однак, криміналістична характеристика вивчає ті криміналістично значущі ознаки, які можуть надати орієнтуючу інформацію про особу, що вчинила кримінальне правопорушення.

Вивчення особи правопорушника в контексті криміналістичної характеристики передбачає опис людини як соціально-біологічної системи, властивості та ознаки якої відображаються в матеріальному середовищі та використовуються для розкриття й розслідування кримінального правопорушення, пошуку злочинця, його ідентифікації та викриття у вчиненому кримінальному правопорушенні [16, с. 207]. Вчені-криміналісти до криміналістично-значущої інформації про особу правопорушника відносять комплекс властивостей злочинця, його зв'язків і відносин, пов'язаних з учиненням правопорушень, що можуть бути використані для їх розслідування [17, с. 9]; дані демографічного характеру, деякі моральні властивості і психологічні особливості [18, с. 15]. На нашу думку, в контексті розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником мають значення такі ознаки особи правопорушника як вік, стать, місце мешкання, сімейний стан, коло спілкування,

освіта, місце роботи, посада, досвід роботи, категорія, стан здоров'я, вміння та навички, що можуть підтверджуватися відповідними сертифікатами, ліцензіями або дипломами.

Демографічні ознаки особи охоплюють дані щодо віку, статі, місця проживання, сімейного стану та кола спілкування правопорушника. Медичні або фармацевтичні працівники є особами працездатного віку в середньому від 25 до 60 років, які отримали медичну освіту, кваліфікацію та можуть виконувати покладені на них професійні обов'язки. Щодо статі слід відзначити, що за результатами вивчення судово-слідчої практики, зокрема 50 судових вироків, у кримінальних провадженнях, розпочатих за ст. 140 КК України за період з січня 2016 року по квітень 2026 року встановлено, що серед: 1) лікарів-хірургів 83,3% – чоловіки та 16,7% – жінки; 2) акушерів-гінекологів 75% – жінки, 25% – чоловіки; 3) лікарів-анестезіологів 71,4% – чоловіки, 28,6 % – жінки; 4) медичних сестер 100% – жінки [14].

Л.В. Омельчук, П.В. Цимбал, Т.Я. Цимбал до характерних ознак суб'єктів кримінальних правопорушень, передбачених ст. 140 КК України відносять такі: 1) спеціальна професійна підготовка, що підтверджується дипломом державного зразка про медичну освіту, а також іншими офіційними документами; 2) професійна придатність, тобто відповідність особистих та професійних якостей особи спеціалізації посади, яку вона обіймає; 3) наявність у особи відповідних обов'язків, що закріплені у відповідних посадових правилах та інструкціях [5, с. 30].

У криміналістичній характеристиці неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником суттєвими ознаками особи правопорушника є відомості щодо освіти, кваліфікації, займаної посади та характеру обов'язків, які особа виконує відповідно до посадової інструкції або функціональних обов'язків. Актуальним є звернення до практики розслідувань кримінальних правопорушень, передбачених ст. 140 КК України з метою підтвердження наведених висновків, зокрема: «ОСОБА_3 маючи вищу медичну освіту за спеціальністю хірург із вищою кваліфікаційною категорією, згідно

наказу начальника комунального закладу «Обласний госпіталь для інвалідів Великої Вітчизняної війни» № 25/1 від 03 липня 1998 року з 29 червня 1998 року прийнятий на посаду лікаря-хірурга у хірургічному відділенні, в подальшому на підставі наказу № 32 від 14 серпня 1998 року переведений на основну постійну посаду завідуючого хірургічного відділення даного комунального закладу. Відповідно до посадової інструкції завідуючого хірургічним відділенням «Обласного госпіталю для інвалідів Великої Вітчизняної війни», затвердженої начальником госпіталю 28 січня 2013 року до функціональних обов'язків ОСОБА_3 входило: згідно п. 1,2 розділу 3 Інструкції – забезпечувати належний рівень обстеження та лікування хворих відділення згідно сучасних досягнень медичної науки та техніки, забезпечувати необхідний нагляд за хворими на основі принципів лікувально-охоронного режиму; згідно п. 10,13 розділу 4 Інструкції – забезпечувати необхідний нагляд за хворими на основі принципів лікувально-охоронного режиму; щоденно контролювати правильність діагностики та кількості лікувально-діагностичних заходів; вживати заходів до своєчасного та правильного оформлення всієї медичної документації» [19].

Аналогічний підхід простежується і у вироку Косівського районного суду м. Івано-Франківська від 01.12.2021 року, зокрема «під час проведення операції ОСОБА_7, займаючи відповідно до наказу № 89-к від 30.04.2010 року посаду завідуючого урологічного відділення Косівської лікарні, маючи, згідно диплому №11037316 від 24.06.1999 року повну вищу освіту за спеціальністю «лікувальна справа» та кваліфікацію лікаря, тобто будучи відповідно ст. 74 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 року медичним працівником зі спеціальною освітою, а також відповідно до посадової інструкції № 97 від 13.05.2014 року, затвердженої головним лікарем Косівської лікарні маючи обов'язки по забезпеченню

надання якісної медичної допомоги населенню, застосуванню сучасних методів профілактики, діагностики, диференційної діагностики, лікування, реабілітації та диспансеризації хворих в межах своєї спеціальності, згідно ч. 1 ст.78 Основ законодавства України про охорону здоров'я, зобов'язаний надавати своєчасну та кваліфіковану медичну і лікарську допомогу, неналежно виконуючи свої професійні обов'язки, що виразилося в недбалому проведенні операції, під час якої спричинив ОСОБА_8 інтраопераційне внутрішньо очеревинне ушкодження стінки сечового міхура» [20]. Таким чином, поряд із загальними демографічними ознаками (вік, стать, місце мешкання, сімейний стан, коло спілкування) важливого значення набувають спеціальні ознаки (освіта, місце роботи, посада, досвід роботи, категорія, вміння та навички), які характеризують медичного або фармацевтичного працівника як спеціального суб'єкта, що має відповідну освіту, кваліфікацію, документально визначені та закріплені обов'язки.

Висновки. На нашу думку, в контексті розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником мають значення такі ознаки особи правопорушника як вік, стать, місце мешкання, сімейний стан, коло спілкування, освіта, місце роботи, посада, досвід роботи, категорія, стан здоров'я, вміння та навички.

Вивчення судово-слідчої практики, зокрема судових вироків, винесених за результатами розгляду кримінальних проваджень, розпочатих за ст. 140 КК України за період з січня 2016 року по квітень 2026 року свідчить про те, що неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником найчастіше вчиняється такими лікарями як: лікар акушер-гінеколог, лікар-хірург, лікар-анестезіолог. В свою чергу менші показники неналежного виконання професійних обов'язків спостерігаються у роботі лікарями-урологами, нейрохірургами, терапевтами.

Література

1. Конституція України: прийнята на V сесії Верховної Ради України від 28.06.1996 р. № 254к/96ВР. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 10.04.2026)
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 10.04.2026)

3. Маміна О.В. Поняття кримінологічної характеристики неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. *Право.УА.* 2022. № 1. С. 163–167. DOI: <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2022.25>

4. Шайгуро О.П. Криміналістична характеристика неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2013. 20 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/312462dc-c379-42db-8b82-77163a2d3f21/content> (дата звернення: 12.04.2026)

5. Розслідування злочинів, пов'язаних із неналежним виконанням професійних обов'язків медичними працівниками: сучасний стан, проблеми та напрями удосконалення : монографія / Л.В. Омельчук, П.В. Цимбал, Т.Я. Цимбал. Ірпінь : Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2015. 234 с.

6. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх розслідування. *Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора.* URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravorushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення: 10.04.2026)

7. Безпека пацієнтів. Офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/patient-safety?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 10.04.2026)

8. Ling V. Medication errors statistics. URL: <https://www.singlecare.com/blog/news/medication-errors-statistics/> (дата звернення: 12.04.2026)

9. Oyeboode F. Clinical errors and medical negligence. *Medical Principles and Practice.* 2013. Vol. 22, no. 4. P. 323–333. DOI: <https://doi.org/10.1159/000346296>

10. Про лікарські засоби : Закон України від 28.07.2022 № 2469-IX. *Офіційний вебпортал парламенту України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-20#Text> (дата звернення: 12.04.2026)

11. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 року № 2801-XII. *Офіційний вебпортал парламенту України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 12.04.2026)

12. Етичний кодекс лікаря України : Всеукраїнський з'їзд лікарських організацій та X З'їзд Всеукраїнського лікарського товариства від 27.09.2009. *Офіційний вебпортал парламенту України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001748-09#Text> (дата звернення: 12.04.2026)

13. Про затвердження протоколів фармацевта : Наказ МОЗ України від 05.01.2022 № 7. *Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України.* URL: <https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukraini-vid-05012022--7-pro-zatverdzhennja-protokoliv-farmacevta> (дата звернення: 10.04.2026).

14. Єдиний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Page/1> (дата звернення: 10.04.2026)

15. Вартилицька І.А., Галаган В.І. Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. *Велика українська юридична енциклопедія* : у 20 т. Харків : Право, 2017. Т. 17 : Кримінальне право. С. 603–606. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/33793>

16. Криміналістика : навчальний посібник / В.Д. Берназ, М.В. Салтєвський. Одеса : ОДУВС, 2010. 460 с.

17. Криміналістика : підручник : у 2 т. / А.Ф. Волобуєв, О.В. Одерій, Р.Л. Степанюк та ін. ; за заг. ред. А.Ф. Волобуєва. Харків, 2018. Т. 2. 312 с. URL: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=715110&forceview=1>

18. Криміналістика : підручник : у 2 т. / В.Ю. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. ; за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. Т. 2. 328 с.

19. Вирок Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська від 10.01.2019. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79114439> (дата звернення: 12.04.2026)

20. Вирок Косівського районного суду м. Івано-Франківська від 01.12.2021. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101668522> (дата звернення: 12.04.2026)

References

1. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: pryiniata na V sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96VR. *Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80> (data zvernennia: 10.04.2026) [in Ukrainian].

2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine]: zakon Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341-III. *Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (data zvernennia: 10.04.2026) [in Ukrainian].

3. Mamina, O.V. (2022). Poniattia kryminolohichnoi kharakterystyky nenalezhnogo vykonannia profesiynykh oboviazkiv medychnym abo farmatsevtichnym pratsivnykom [The concept of criminological characteristics of improper performance of professional duties by a medical or pharmaceutical worker]. *Pravo.UA.* № 1. S. 163–167. DOI: <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2022.25> [in Ukrainian].

4. Shaituro, O.P. (2013) Kryminalistychna kharakterystyka nenalezhnogo vykonannya profesiinykh obov'azkiv medychnym abo farmatsevychnym pratsivnykom [Forensic characteristic of improper performance of professional duties by a medical or pharmaceutical worker]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09. Kharkiv. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/312462dc-c379-42db-8b82-77163a2d3f21/content> (data zvernennia: 12.04.2026) [in Ukrainian].

5. Rozsliduvannya zlochyniv, pov'iazanykh iz nenalezhnym vykonanniam profesiinykh obov'azkiv medychnymy pratsivnykamy: suchasnyi stan, problemy ta napriamy udoskonalennia [Investigation of crimes related to improper performance of professional duties by medical workers: current state, problems and directions of improvement]: monohrafiia / L.V. Omelchuk, P.V. Tsymbal, T.Ia. Tsymbal. (2015). Irpin : Vyd-vo Nats. un-tu DPS Ukrainy. [in Ukrainian].

6. Pro zareiestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannya [On registered criminal offenses and the results of their pre-trial investigation]. Ofis Heneralnoho prokurora. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareiestrovani-kryminalni-pravoporushennia-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (data zvernennia: 10.04.2026) [in Ukrainian].

7. Bezpeka patsiientiv [Patient Safety]. *Ofitsiinyi sait Vsesvitnoi orhanizatsii okhorony zdorovia*. URL: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/patient-safety?utm_source=chatgpt.com (data zvernennia: 10.04.2026) [in Ukrainian].

8. Ling, V. Medication errors statistics. URL: <https://www.singlecare.com/blog/news/medication-errors-statistics/> (data zvernennia: 12.04.2026) [in English].

9. Oyeboode, F. (2013). Clinical errors and medical negligence. *Medical Principles and Practice*. Vol. 22, no. 4. P. 323–333. DOI: <https://doi.org/10.1159/000346296> (data zvernennia: 12.04.2026) [in English].

10. Pro likarski zasoby [On medicinal products] : Zakon Ukrainy vid 28.07.2022 № 2469-IKh. *Ofitsiinyi vebportal parlamentu Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-20#Text> (data zvernennia: 12.04.2026) [in Ukrainian].

11. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia [Fundamentals of Ukrainian Legislation on Health Care]: Zakon Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (data zvernennia: 12.04.2026) [in Ukrainian].

12. Etychnyi kodeks likaria Ukrainy [Code of Ethics of a Doctor of Ukraine] : Vseukrainskyi zizd likarskykh orhanizatsii ta X Zizd Vseukrainskoho likarskoho tovarystva vid 27.09.2009. *Ofitsiinyi vebportal parlamentu Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001748-09#Text> (data zvernennia: 12.04.2026) [in Ukrainian].

13. Pro zatverdzhennia protokoliv farmatsevtva [On approval of pharmacist protocols]: Nakaz MOZ Ukrainy vid 05.01.2022 № 7. *Ofitsiinyi sait Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy*. URL: <https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukraini-vid-05012022--7-pro-zatverdzhennja-protokoliv-farmatsevtva> (data zvernennia: 10.04.2026) [in Ukrainian].

14. Iedynyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Page/1> (data zvernennia: 10.04.2026) [in Ukrainian].

15. Vartylevska, I.A., Halahan, V.I. (2017) Nenalezhne vykonannya profesiinykh obov'azkiv medychnym abo farmatsevychnym pratsivnykom [Improper performance of professional duties by a medical or pharmaceutical worker]. *Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia* : u 20 t. Kharkiv: Pravo. T. 17: Kryminalne pravo. S. 603–606. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/33793> [in Ukrainian].

16. Kryminalistyka [Forensic Science]: navchalnyi posibnyk / V.D. Bernaz, M.V. Saltevskyi. (2010). Odesa : ODUVS. [in Ukrainian].

17. Kryminalistyka [Forensic Science]: pidruchnyk: u 2 t. / A.F. Volobuiev, O.V. Oderii, R.L. Stepaniuk ta in.; za zah. red. A.F. Volobuieva. (2018). Kharkiv. T. 2. URL: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=715110&forceview=1> [in Ukrainian].

18. Kryminalistyka [Forensic Science] : pidruchnyk : u 2 t. / V.Yu. Shepitko, V.A. Zhuravel, V.O. Konov-alova ta in.; za red. V.Iu. Shepitka. (2019). Kharkiv : Pravo. T. 2. [in Ukrainian].

19. Vyrok Zhovtnevoho raionnoho sudu m. Dnipropetrovska vid 10.01.2019 [Verdict of the Zhovtnevy District Court of Dnipropetrovsk]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79114439> (data zvernennia: 12.04.2026) [in Ukrainian].

20. Vyrok Kosivskoho raionnoho sudu m. Ivano-Frankivska vid 01.12.2021 [Verdict of the Kosivskyi District Court of Ivano-Frankivsk]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101668522> (data zvernennia: 12.04.2026) [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 17.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026